

100 vuotta amerikansiirtolaisuutta

Pohjois-Amerikkaan muutti ennen toista maailmansota 37 miljoonaa eurooppalaista, joista noin 380 000 oli suomalaisia. Suomalaiset olivat näkyvästi mukana vasta toisessa suuressa muuttoaallossa 1900-luvun alussa. Länsi-Eurooppalaiset ja muut pohjoismaalaiset olivat suurin joukoin liikkeellä jo ensimmäisessä aallossa noin sulkupolvea aikaisemmin.

Valtaosa suomalaisista (80 %) päätyi Yhdysvaltoihin. Vain joka viides palasi pysyvästi takaisin. Kuten aina suuressa joukosiirtolaisuudessa, muuton syyt olivat ensisijaisesti toimeentuloon liittyviä ja perustuivat kotimaan ns. työntö- ja kohdemaan vetotekijöihin. Lisäksi monet muut tekijät edesauttoivat ja välillä rajoittivatkin lähtemistä.

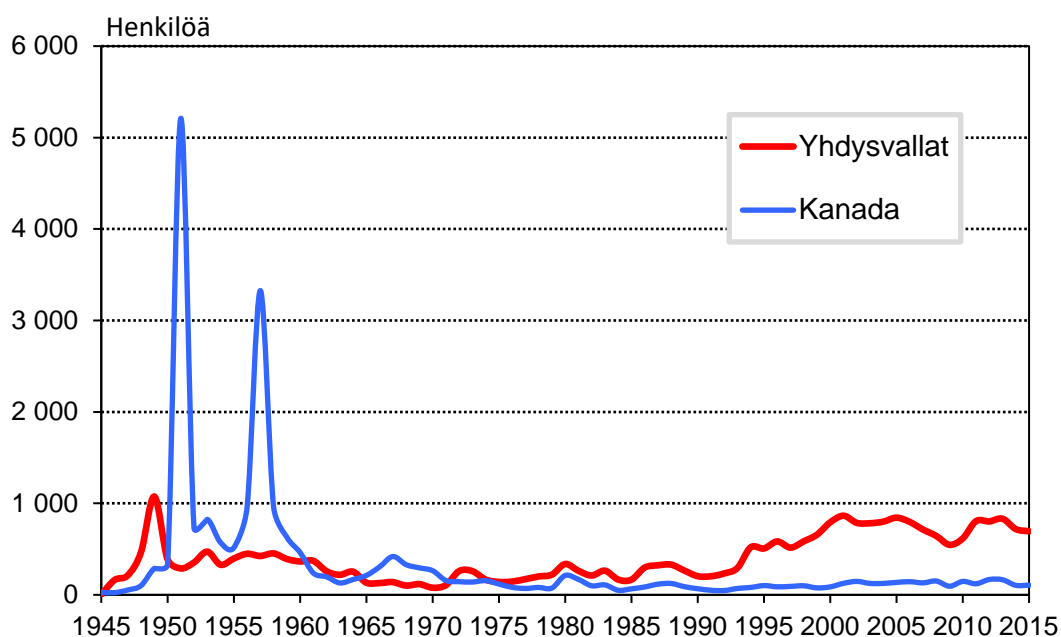
Väestöpohjaan suhteutettuna suomalaisten muutto ei ollut poikkeuksellista, sillä esimerkiksi ja norjalaisia ja ruotsalaisia lähti liikkeelle selvästi enemmän. Yhteiskunnallisesti se oli kuitenkin hyvin merkittävä ilmiö, joka on vuosikymmenien ajan kiehtonut tutkijoita, mediaa, kirjailijoita ja sukututkijoita Atlantin molemmin puolin.

Seuraavassa keskityn tarkastelemaan toisen maailmansodan jälkeistä suomalaisten siirtolaisuutta Yhdysvaltoihin lähinnä tilastojen valossa.

Vuoden 1945 jälkeen Amerikkaan muuttaneet

Sotien jälkeinen siirtolaisuus Suomesta Pohjois-Amerikkaan on ollut vähäistä. Suomen tilastojen mukaan Yhdysvaltoihin on vuoden 1945 jälkeen muuttanut noin 29 000 ja Kanadaan 23 000 Suomen kansalaista (kuvio 1). Luvuissa ovat mukana henkilöt jotka ovat maasta lähtiessään aikoneet asua kohdemaassa vähintään vuoden. Lyhyemmäksi ajaksi lähteneitä on tietenkin ollut myös tuhansittain joka vuosi.

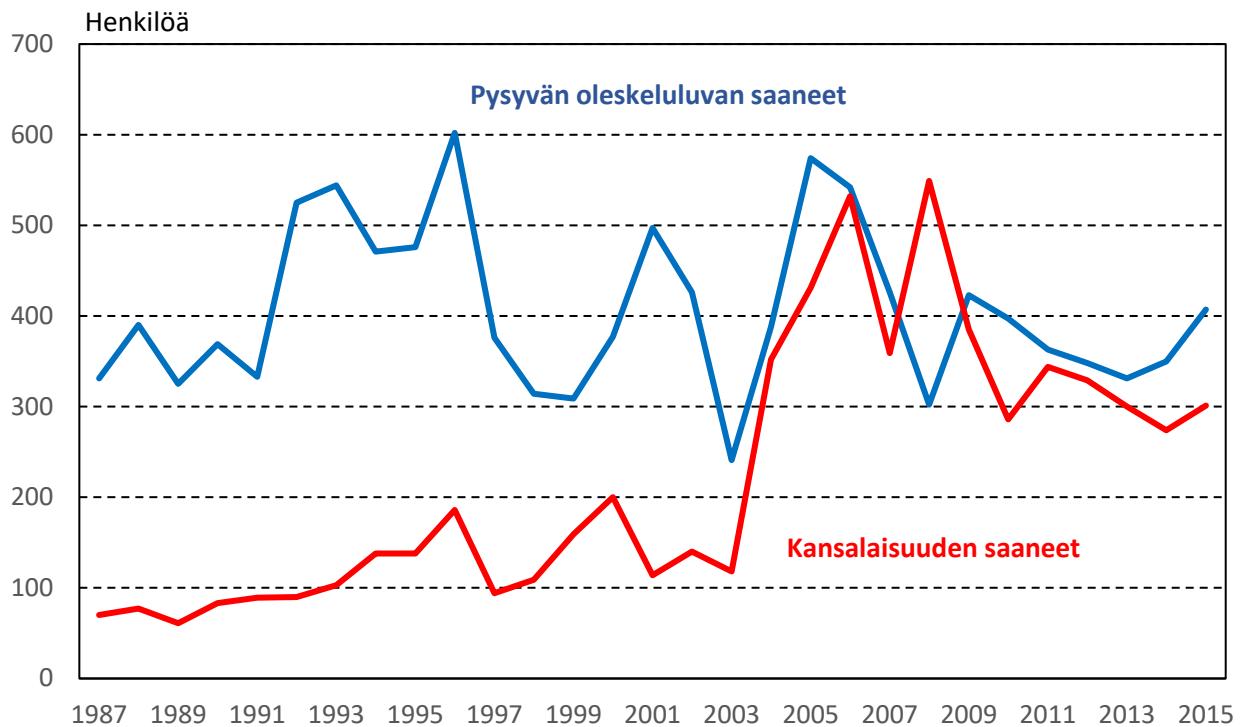
Kuvio 1: Suomen kansalaisten maastamuutto Pohjois-Amerikkaan 1945–2015.

Pysyvän oleskeluluvan ja Yhdysvaltain kansalaisuuden saaneet

Yhdysvaltain tilastojen mukaan kaikkiaan liki 12 000 Suomessa syntyneelle henkilölle myönnettiin vuosina 1987–2015 pysyvä oleskelulupa (Lawful Permanent Resident Status) eli ns. green card (keskimäärin 405/vuosi). Maan kansalaisuuden saaneita oli noin 6 400 (keskimäärin 220/v.). Kansalaistuneiden (Naturalized) määrä lisääntyi jyrkästi 2000-luvun alussa. Ennen sitä vuosittaiset määrät olivat pieniä.

Kuvio 2. Pysyvän oleskeluluvan ja Yhdysvaltain kansalaisuuden saaneet Suomen kansalaiset 1987–2015

2000-luvulla suomalaiset ovat saaneet pysyvän oleskeluluvan lähinnä perhesuhteen (48%) tai työhön liittyvän perusteen vuoksi (44%). Ensin mainitussa on useimmiten ollut kysymys avioitumisesta amerikkalaisen kanssa.

Taulukko 1. Pysyvän oleskeluluvan saaneet myöntöperusteen mukaan 2001–2015

Ajanjakso	Työ	Perhesuhde	Jokin muu	Yhteensä
2001–2005	887	1109	136	2132
2006–2010	958	970	162	2090
2011–2015	813	798	188	1799

Työperuste = Employment-based preferences

Perhesuhde = Immediate relatives of U.S. citizens

Matkailijat ja tilapäisesti muuttaneet

Yhdysvaltoihin vuosina 2005–2015 tilapäisesti esim. työhön tai opiskelemaan lähteneitä suomalaisia on perheenjäsenet mukaan lukien ollut keskimäärin 11 000 vuodessa. Määrä on hieman kasvanut viime vuosina.

Turisteja ja liikematkailijoita on samana aikana ollut keskimäärin yli 132 000 vuodessa. Määrä on noussut vuoden 2005 runsaasta 102 000:sta liki 159 000:een vuonna 2015.

Taulukko 2. Tilapäisluvilla Yhdysvaltoihin saapuneet Suomen kansalaiset 2015

Luparyhmä	Henkilöä	%
Turistit ja liikematkailijat	158 781	92,5
Opiskelijat ja vaihtovierailijat*	3 709	2,2
Tilapäiset työntekijät*	6 538	3,8
Diplomaatit ja muut edustajat*	2 358	1,4
Muu tai ei tietoa	269	0,2
Yhteensä	171 655	100,0

* Perheenjäsenet mukaan lukien

Työn perusteella Yhdysvaltoihin muuttaneista suomalaisista yli kolmasosalle (37%) lupa on myönnetty yritysten sisäisen siirron perusteella. Erityisammattiryhmiin kuuluville ja erityisosaajille on yhteen laskien myönnetty noin 15 % sekä urheilijoille ja viihdetaitelijoille 10 % luvista. Yritysten sisäisten siirtojen sekä kauppaneuvottelijoiden ja sijoittajien ryhmissä lupien määrä on selvästi vähentynyt viiden viimeisen vuoden aikana. Muissa ryhmissä ei ole havaittavissa selvää trendiä.

Taulukko 3. Työluvan Yhdysvalloissa saaneet Suomen kansalaiset ammattiryhmittäin 2015

Työluvan peruste	Henkilöä	%
Erityisammattiryhmät	516	7,9
Kausityöntekijät	5	0,1
Ammatillinen erityisosaaminen/saavutukset	478	7,3
Urheilijat ja viihdetaitelijat	656	10,0
Yritysten sisäiset siirrot	2 424	37,1
Kauppaneuvottelijat ja sijoittajat	396	6,1
Muut perusteet	2 063	31,6
Yhteensä	6 538	100,0

Syntyperältään suomalaiset

Yhdysvaltain vuoden 2010 väestölaskennan (Census, tehdään joka 10. vuosi) mukaan maassa asui tuolloin n. 670 000 henkilöä, jotka tunsivat olevansa syntyperältään ensi- tai toissijaisesti suomalaisia (first or second ancestry). Suomessa syntyneitä oli noin 20 000 ja toiseen sukupolveen kuuluvia 80 000. Mainittakoon, että vastaavasti Kanadan vuoden 2011 väestölaskennassa suomalaisperäisen (ethnic origin) väestön määräksi saatiin 136 000 henkilöä, joista 27 000 koki juurensa täysin suomalaisiksi. Suomessa syntyneitä oli 10 000.

Tutkimukseen perustuvaa kokonaiskuvaa nykypäivän amerikansuomalaisista ei ole, mutta tilastojen ja arkihavaintojen perusteella heidät voidaan jakaa intuitiivisesti seuraaviin ryhmiin:

1. **Täysin amerikkalaistuneet jälkipolvet**
2. **Suomalaiset juurensa tuntevat jälkipolvet**

3. **Early birds**, sodan jälkeen 1940–1960-luvulla muuttaneet ("Post-War Finns")
4. **Snowbirds**, Floridaan 1960–1980-luvulla muuttaneet "lumilinnut"
5. **Odd birds**, "kirjava" joukko 1980–2000-luvulla muuttaneita korkeasti koulutettuja eri alojen ammattilaisia
6. **Love birds**, "avioliittosiirtolaiset"
7. **Migratory birds**, määräaikaiset "muuttolinnut" (valtion virkamiehet, yhteisöjen ja yritysten lähetetyt työntekijät, tutkijat ym.)

Ryhmiin kuuluvien lukumäärää on vaikea arvioida.

Lopuksi

Amerikan "suuressa sulatusuunissa" suomalaisuus käy väistämättä yhä näkymättömämmäksi. Uusien tulijoiden vähäinen määrä ja pääasiassa tilapäinen asettuminen eri puolille laajaa maata ei riitä sen ylläpitämiseen. Monin paikoin vanhan ja ehkä jossain määrin uudemmankin siirtolaisuuden jäljet näkyvät silti vielä pitkään, kuten ne ovat säilyneet liki 400 vuotta sitten Amerikkaan tulleista puolestatuhannesta metsäsuomalaisestakin.

Lähteet:

Tilastokeskus: Väestönmuutostilastot, StatFin, <http://stat.fi/tup/tilastotietokannat/index.html>

Yearbook of Immigrations Statistics, 1987-2015. <https://www.dhs.gov/immigration-statistics/yearbook>

Lisätietoja: Siirtolaisuusinstituutti, <http://www.migrationinstitute.fi/fi/tietopalvelut>

Suomalaisperäisen väestön sijoittuminen Yhdysvalloissa vuonna 2000.

